

Erdély

ALAPÍTVÁ 1892-BEN

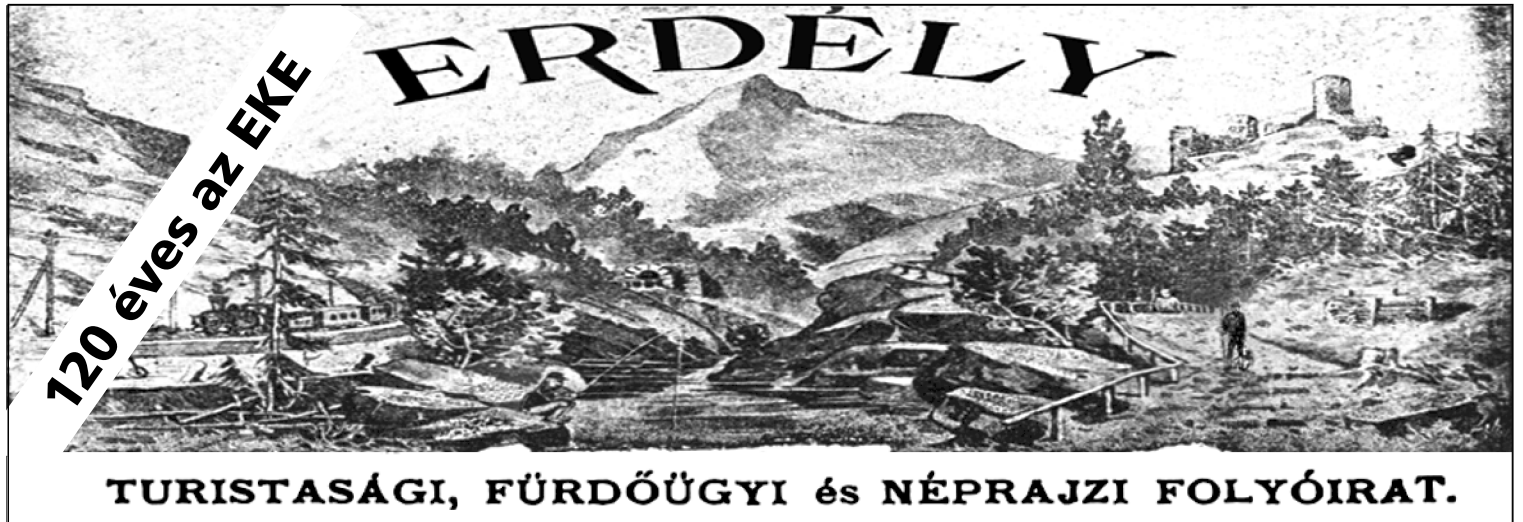
Új sorozat, 33. szám

2011/7.

Megjelenik havonta

Az Erdélyi Kárpát-Egyesület
– Kolozsvár 1891 Értésítője

Szerkesztők:
Tóthpál Tamás
(tothpaltamas@gmail.com)
Kovács Zsuzsa
Wanek Ferenc

Indul az alsójárai EKE-tábor!

FOLYTATÁS AZ 1. OLDALRÓL

Az EKE első vándortáborát 1992-ben a kolozsvári egyesület szervezte, Torockószentgyörgyön. Az évente más-más helyszínen megejtett többnapos kirándulótábor résztvevőinek száma azóta egyre nő, az első táborban még 160-an, a tavalyiban már jóval több mint ezren sátoroztak. A tábor célja azonos az EKE általános céljaival: megismerni és megismertetni, óvni kirándulóhelyeinket, természeti kincseinket, megszerettetni fiatalokkal-idősebbekkel a természetjárást. A tábor ezen felül alkalmat kínál a turistáknak a találkozásra, egy-egy vidék behatóbb megismerésére.

A tábor helyszíne, a Kolozsvártól 40 kilométerre fekvő Alsójára természeti látnivalókban és történelmi ínyencségekben is bővelkedik. Egykor magyar többségű járási székhely is volt (1200 magyar és 800 román lakossal) – ma alig 42 magyar lakja, legtöbben unitáriusok. Három magyar templomával, érdekes műemlékeivel igazi történelmi csemege. Az idei vándortábor különlegességeiről Vekov Károly táborparancsnokot kérdeztük.

– Az idei tábor helyszíne településhez közel van, így üzlet, vásárcsarnok áll rendelkezésre, a helyi termelőkől zöldséget, tejterméket lehet vásárolni. A tábor amúgy nem sokban különbözik a hagyományostól. Újdonságként az idén horgászversenyt is szervezünk, no meg a gyerekek számára játszótér is rendelkezésre áll – mondta Vekov Károly.

A tábor emléktúrával indul, egyfajta kolozsvári szervezői hagyománynak megfelelően – a bihariakkal közösen 1997-ben szervezett vertopi EKE vándortábor két napos Czárán Gyula emléktúra, az 1998-as torockószentgyörgyi tábor két napos Jókai Mór emléktúra, a 2001-es székelyjói tábor két napos Vasvári Pál emléktúra előzte meg. Amúgy a járai tábor a kolozsváriak hetedik szervezése (Torockószentgyörgyön és Székelyjón 2–2 alkalommal, Torockón és Vertop hágón egyszer szerveztek vándortáborot.)

Az EKE legendás híru volt elnökére, a csíkszentkirályi Bors Mihályra (1888–1937) emlékező, 600 méteres szintkülönbségű gyalogos túra hétfőn reggel 8 órakor indul a monostori végállomástól az Árpádcsúcs – Tordaszelestye (Săliște) – Pusztaszentkirály (Crăiești) – Egrespatak (Valea Agrișului) – Alsójára útvonalon, Tóthpál Tamás vezetésével (0264-591683, 0748-664821). A gyalogos túrához bárki csatlakozhat, aki úgy érzi, meg tudja tenni ezt az útvonalat.

Az út a Szelistyei völgyön is áthalad, a helyet megkereshetjük a II. József korában, 1769–1773 között végzett első országos térképezési munkálatok eredményeként létrejött térképen, mely rengeteg, sok esetben feledésbe merült hely és táj-történeti adatot tartalmaz. Ezen a térképen szép, kalligrafikus betűkkel, a Szelistyei völgy a „Valle Kejebikuluj” nevet viseli. Ezek szerint a Bükk kapujáról volna szó, a Jára-völgyéből és egész Mokányföldről ezt az

VEKOV KÁROLY FELVÉTELE

Rögtönzött mosdók – az idén játszótér is van

utat rótták a Bükk kapuján át a Bükkbe, és onnan beereszkedve a kincses városba fakanalakkal, kászukkal, vállfákkal és ki tudja mi egyéb fabatkákkal teli átalvetőikkel évszázadokon át a havasi román atyafiak, hogy némi pénzt csináljanak Kolozsvárott. Közben megtanulva és közvetítve a „Bikk” és nem a „Fazset” (fáget = bükk, bükkös) nevet.

Cholnoky Jenő földrajztudós, az EKE volt alelnöke vásárvonalnak nevezi azt a határt, mely az Erdélyi-medencében elválasztja a két különböző termelésű területet, a hegyvidéket a mezőségtől. Az Erdélyi-medence vásárvonalán szépen sorakozik egymás után Kolozsvár,

Torda, Nagyenyed, Gyulafehérvár, Déva, Szászváros, Nagyszeben, Fogaras, Székelyudvarhely, Szászrégen, Beszterce, Dés, Zsibó. Ez a rómaiak számára is „limes” volt, de a Magyar-medencével való közlekedés fenntartása végett a limesen kapuknak is kellett lenni. Ennek emléke maradt meg a „Kapus”-völgy elnevezésben, meg Kolozsvár „Kolozs” (kolozs, klauza, klissza – záróerőd) elnevezésében is, de ilyen kapu, elzárható völgy volt, ezúttal a hegyvidékről a vásárvonalra irányuló kereskedelmi utak számára a Bükk kapuja is, melyen áthalad a Bors-emléktúra.

A táborozók tömegét július 26-ra, keddre várják, ekkor kell bejelentkezni a különféle tábori túsákra, vetélkedőkre, sportrendezvényekre, majd este hat órától tábornító ünnepség kezdődik, végül naponta 20 órától előadások, vetítések. Szerdától péntekig zajlanak a különböző nehézségi fokozatú túsák, a legkisebbekkel pedig tábori óvodában foglalkoznak. Szombaton reggel megejtik az EKE országos vezetőtanácsának ülését, 10 órá-

tól pedig sportvetélkedők, játékok, honismereti vetélkedő, tájékozódási verseny, előadások stb. zajlanak. 19 órától táborzáró ünnepség és tombola, 21 órától tábornító és éneklés zárja a rendezvényt. A részvételi díj 80 lej, EKE-tagoknak 50 százalékos kedvezmény jár – cserébe a résztvevők a táborhelyet ismertető kiadványt, térképet, túraleírást, kitűzött, tombolajegyet és emléktárgyat kapnak (6–12 éveseknek 20 lej, 6 éves kor alatt ingyenes). A szabályok szerint kutyát nem vihetünk magunkkal.

A táborban megvásárolható az országos Erdélyi Kárpát-Egyesület 2012-es falinaptára, mely az idén védett területek, nemzeti- és natúrparkok látványosságait tárja elénk, ugyanakkor tartalmaz holdnaptárt, névnapokat, kiemelten szerepelnek benne az ünnepek, valamint minden hónaphoz egy dr. Herrmann Antal-idézet is dukál. A benne szereplő fényképeket természetbarátok küldték be: a naptárpályázat-felhívásra 265 fotó érkezett Erdély minden tájáról.

ALSÓJÁRAI TÁVOLSÁGI BUSZJÁRATOK

■ Kolozsvárról a kisállomás elől indulnak buszjáratok az alábbi órarend szerint: hétköznap Alsójárára 6.55, 11, 14.30, 15.30, 16, 17, 19.15, 22.30 órákor, Alsójáráról Kolozsvárra 6, 8.30, 12.15, 15.45, 16.40, 20.20 órákor; szombaton Alsójárára 11, 14.30, 19.15 órákor, Alsójáráról Kolozsvárra 6, 12.15, 15.45 órákor; vasárnap Alsójárára 19.45, onnan Kolozsvárra 15.45 órákor. Az út időtartama 45 perc.

TÁBORI HONLAPOK

ekekolozsvar.ro
vandortabor2011.blogspot.com
vandortabor2011.tk

Egész héten zajlottak az előkészületek

Bélavár túra

■ A Bélavár túra nehéz túrának számít, nem is a távolság, hanem inkább a nagy szintkülönbség miatt. Felfelé is, lefelé is meredek szakaszokkal találkozunk, ezért inkább tapasztalt és kellőképpen felszerelt túrázóknak ajánljuk.

A DN 75-ös úton, az Aranyos völgyéből eltérünk Alsópodsága felé, a jelenleg már felszámolt keskeny nyomtávú vasúti híd alatt. Itt a települést elhagyva a Podsága-patak völgyét követjük, és kb. 7,5 km után ortodox kolostorhoz érünk. Hogy miért éppen itt épült a kolostor, annak két oka is lehet. Itt kezdődik a Podságai-szoros és gyönyörű a környék, háttérként szolgálhatnak a meredek sziklafalak. Egy másik ok: a kolostortól kb. 200 méterre hirtelen kanyar után a patak medrének partján két, nem mindennapi forrással találkozhatunk. Az egyik baloldalt, túl a patakon közvetlenül a Bujor-hegy sziklafala tövében van, a másik pedig vele szemben. Utóbbi bővizű és közvetlenül az út mellett található, a patak partján. Ez a „Feredeui” medence formájú. A szerzetesek és a környék lakói úgy tartják, hogy mindkét forrás csodatevő, vize még télen sem fagy be. Feljebb nemsokára Felső-podságára érünk, ahol a jobbról jövő Bélavár-patak összefolyik a Podsága patakka. Jobbra térünk, a nemrég felújított elég keskeny hengerelt úton. Itt már megjelenik a piroskereszt-jelzés. A 2009 őszén felújított úton kiskocsival és mikrobuszal is tovább lehet menni, kivéve egy rövid szakaszt, így időt és kb. 150 m szintet nyerhetünk. Miután elhagyjuk az itt levő házakat, a terep kissé kinyílik, és láthatóvá válnak a Bélavár gyönyörű sziklatornyai. Jobbra az impozáns Bálmós sziklája, utunk tovább visz felfelé, ahol az út balra kanyarodik, újabb házcsoporttal találkozunk. Ha eddig még autóval jöttünk, akkor azt itt kell hagynunk. Ez a hely, ahol belépünk a piros ponttal jelzett Bélavári-körtúrába, egyúttal útvonalunk legalacsonyabb pontja, 740 méter tengerszint feletti magasságban. Balra visz a felmenő ág, erre megy a piros kereszt is, a piros pont jelzéssel együtt.

Jobbra a sziklák irányából találkozunk a szintén piros ponttal jelzett lejtő ággal. Mind a két irányban végig járható az út, mi balra megyünk, követve a szekérutat, amely meredeken visz felfelé, és éles kanyar után balra fordul. Néhány méter után jobbra letérünk az útról, még meredekebb lejtőn ka-

paszkodunk felfelé, majd jobbra betérünk az erdőbe. Mintegy órán belül kis tisztásra érünk, miután ismét erdős rész következik. Kissé jobbra nagyon meredek, cserjékkel benőtt sziklás terpen haladunk, míg újra erdős rész következik. Azon áthaladva nagyobb legelőre érünk, ahol néhány faházat találunk és kis forrást is, de a vízvétel nem ajánlatos, mocsaras vize miatt.

A legelő felső felén jobbra fordulunk, majd felérünk az úgynevezett Șesul Craiului fennsíkra. Itt 1300 métert meghaladó magasságban vagyunk. Ha balra tekintünk, tiszta időben az 1826 méter magas Öreghavas is jól látható. Mi a jobb oldali irányt tartjuk, és hamarosan, füves terpen, kidőlt kerítés mögött, a Bélavár rezervátum területére érünk.

Itt nagyobb pihenőt lehet tartani, egy nem messzi magányos sziklára is fel lehet mászni, ahonnan csodálatos a kilátás a sziklatornyok és a nagy, mély szurdokvölgyek felé. Itt 1370 méteren, túránk egyik legmagasabb pontján vagyunk.

Utunk tovább inkább csak lefelé visz, jobbra elmarad a Bleánc-kő (Colțul Blentului) 1368 méteres sziklatornya. He-

lyenként a szikla peremén haladunk, alattunk ijesztő mélységek tátognak. A távolban, Podsága irányában jól látható a Bélavár-patak völgyében kígyózó út, amelyen feljöttünk. Tovább, egy erdős részen kiséssel balra térünk, megkerülve a Bélavár egyik legnagyobb sziklatömbjét. Utunkon úgy a piros pont-, mint a kékháromszög-jelzés kíséri, mely később levisz a Pociovaliștei szorosba. Nagyon meredek erdős részen ereszkedünk mintegy 200 métert, majd ösvényünk kevés ereszkedővel, nagyjából szintet tartva, széles ívben tér jobbra, míg nyílt terepre érünk. Utunk az erdő szélén halad, majd a piros pont hirtelen jobbra irányít, míg a kék háromszög, mint már említettük, nemsokára balra térve, levisz a Pociovaliștei szoros irányába. Mi a piros pontot követhetjük, leérünk a sziklatornyok tövébe, ahonnan egy erecske mellett haladva végül arra a szekérútra érünk, ahol autóinkat hagytuk, mikor körtúránkra indultunk. Egy másik lehetséges ereszkedő a tőlünk balra levő kaszálon ér ide, ahonnan szintén gyönyörű kilátás nyílik a Bélavár sziklatornyaira.

Lőrinczi István

Távolság: 16,7 km
Szintkülönbség: 880 m
Menetidő: 7–8 óra
Minősítés: nehéz túra.

Gyalogtúrák a tábor környékén

EGRES PATAK VÖLGYE – Július 27.

Távolság: 12 km
Menetidő: 5 óra
Minősítés: nagyon könnyű túra

■ A tábor melletti, Borrév felé vezető aszfaltos úton indulunk. 2,5 km után, a hídnál, ahol az Egres patak a Jára vizébe ömlik, balra térünk. Az Egres patak mentén haladunk széles földes úton. Újabb 2,5 km után, szép fenyőkkel és tölgyfákkal övezett völgyön megyünk előre. Mellettünk csobog az Egres patak.

CSORDÁK ÚTJA – Július 28.

Távolság: 10 km
Menetidő: 4 óra
Minősítés: séta túra

■ A katolikus templomnál jobbra térünk a Petőfi Sándor útra. Helybeliek csak Veres útnak nevezik, mivel eső esetén az utat előnti a veres agyagos lé. Csak 2010-ben aszfaltozták le, addig annyira sáros volt, hogy ha napközben esett, a helybeli hozzátartozó csizmával várta az érkezőt a Veres úti betérőnél. 200–300 m után bővizű csorogóhoz érünk. Most is innen vizzik az ivóvizet a helybeliek. Régebben a kórházat is innen látták el. Tógát felé visz az utunk, az itteni itató a csordáé. Dimbes-dombos mezőn lépdelve 2 km után a Diós is mögöttünk marad. Innen már jól látszik a Nagy Erdő, sétánk végcélja.

PANORÁMA TÚRA – Július 29.

Távolság: 14 km
Menetidő: 6 óra
Minősítés: könnyű túra

■ A tábortól déli irányba indulunk. A Sándor patak partján haladva 2,5 km után elérjük a római híd maradványait, a gáztól alig kivehető boltív-féleség. Itt irányt váltunk, balra térünk. Megmászva az előtünk lévő dombokat, cserjés bozótba érünk, majd kijutva a peremre 620 m magasból letekintünk az alattunk lévő bányára, ahol üveg gyártásához és építkezéshez használatos kvarchomokot bányásznak. Mellette Bikalat települése látható. A gerincen tovább haladva jó idő esetén gyönyörködhetünk az Erdélyi Szigethegység vonulataiban. Végig mezőn, napon megyünk, jó, ha van kalap vagy napernyő. Érdekessége a túrának, hogy mindenhol jól látszanak az előző napokban lejárt túráink útvonalai.

Székely Lavotta

A felszíni karszt formavilágából – Beszakadt barlang

MATEJOVICS ERZSÉBET

A SZERZŐ FELVÉTELE

Ronki szoros

Útvonal: gyalog: Alsójára, Ronki szoros rezervációja.
Visszatérés a táborba autóbusszal (35 km)
Távolság: gyalog 16 km
Szintkülönbség: felfelé 600 m, lefelé 600 m
Menetidő: 6 óra
Minősítés: közepesen nehéz túra, nehéz terep

■ A gyalogtúra a táborból indul déli irányba. 2,5 km után kőből készült, boltíves hídhoz érkezünk. Jobbra találjuk a Járai hegyet (664 m), elmegyünk mellette déli irányba. Tovább haladva beérünk egy bozotos területre, ezen haladunk, amíg egy időszakos patakon átkelve délkelet irányba térünk. 300 m után déli irányba fordulunk, felmegyünk az Akasztófa dombra, ahonnan nagyon szép a kilátás a környező hegyekre, falvakra, valamint az EKE-táborra. Innen tovább megyünk délkeleti irányba, amíg elérjük a beton villanyoszlopokat, itt jobbra térünk, füves, cserjés, szakadékos terepen folytatjuk utunkat. Az utolsó villanyoszlop után letérünk déli irányba, Felsőaklos falu felé. A meredek úton haladva kocsányfenyőket láthatunk, majd a falu központjában az ortodox templomot és vele szemben az iskolát. Ezután az

első úton balra térve megkezdjük a kapaszkodást a Nyíres hegyre (772 m). A hosszú, meredek kapaszkodásért a csodálatos havasi táj látványa kárpótol. A hegy oldalán haladva már használatlan, piros fedelű istállót találunk. Továbbhaladva a nehéz, kőves terepen megpillantjuk az első aranyosronki házakat. Nehéz, kanyargós ereszkedő után érkezünk meg a már Fehér megyéhez tartozó faluba, Aranyosronkra. A falu központjából balra térve fahídon keresztül a Pociovaliştei szorosba lehet jutni. Mi folytatjuk utunkat jobb felé, egy kis élelmiszerüzlet előtt, ahol szükség esetén vásárolhatunk is, majd vízvezeték mellett megyünk el. A faluból kiérve meg is érkezünk az Aklos (Ocoliş) patak mészköbe vajt csodálatos völgyének, a Ronki-szorosnak a bejáratához. Az 1800 m hosszú szorosban, az 520 m magas hegyek közt kanyargó völ-

A SZERZŐ FELVÉTELE

A Ronki szoros bejárata

gyön áthaladva kedvünkre gyönyörködhetünk a szebbnél szebb sziklaalakzatokban. A szorosból kiérve, újabb 200 m után megjelennek a Lunkalarga (Lunca Larga) nevű falu házai. Utunkat folytatva elmegyünk egy kis élel-

miszerüzlet mellett, majd hídhöz érünk. Itt torkoll a Bélavár pataka az Aklosba. A Bélavár pataka az Aklosba. A Bélavár pataka mentén a kékkereszt-turistajelzés vezet a Bélavárhoz. Mi itt elértük utunk végcélját, pihenőt tartunk, bevárjuk az utánunk

küldött autóbust, amely az Aklos patak mentén, majd az Aranyos völgyén, Borrévtől (Buru) pedig a Jára völgyén haladva visszavisz a táborba.

Bagaméri Tibor

Kolozsvár környéki kirándulások geológus szemmel

Mit rejt a Róka-domb homokbánya?

FOLYTATÁS LAPUNK
JÚNIUS 25-I SZÁMÁBÓL

WANEK FERENC

Mióta a globális tektonika a modern földtani szemlélet alfája és omegájaként 1973 körül kikristályosodott, tudjuk, hogy az óceánok nem örök életűek. Szemben a kontinensekkel, amelyek a Föld kérgének állandó, megőrződő, bár folyamatosan alakuló elemei. Miért e kétféle viselkedés? A globális tektonika alapvető hozadéka, hogy magyarázni tudja a kontinensek vándorlásának Alfred Wegener német meteorológus által felismert tényét. A magyarázat lényege, hogy a Föld köpenyében (a Föld kérge és magja közötti, átlagosan 30 km-től 2 900 km mélységig terjedő részében) a radioaktív bomlásnak is betudható hő kiegyenlítésére törekvő anyagnak egyetlen gyakorlati lehetősége van: a hő-konvekció, vagy hő-körforgás (mint a meleg levegő esete a fűtött szobában). Akármilyen hihetetlen, ez szilárd halmazállapotban zajlik, igaz, nagyon lassan, mm/év nagyságrendben. A meleg áramlat felszáll, az óceánközépi hátságok mentén kerül felszínre, majd lehülve alábukik, visszaforg a mély óceáni árkok vonala mentén. A hőáram-körök a hátukon cipelik a kéreglemezeket. A Föld kérge viszont kétféle: óceáni és kontinentális. Az óceáni kéreg anyaga azonos a köpeny anyagával, csak a nyomáskülönbség miatt annak kicsit másabb a szerkezete. A kontinentális kéreg annál sokkal könnyebb. Ezért, míg az óceáni kéreg együtt forog a köpenyanyaggal, a kontinentális kéreg mindig a felszínen marad. Olyan ez, mint amikor a pillés tejet lassan forraljuk, a pille alatt a tej buzog, végzi a hő-kiegyenlítő körforgását, ám a pille mindig fölül marad mert könnyebb!

A hőáram-ciklusok párosak. Kettő-kettő szét-, illetve összeforg. A szétforgásnál születnek az óceánok, de ha azok túl nagyok lesznek, elindul az ellentétes mozgás is. Az összeforgó hőáram-ciklusoknál elfognak az óceánok. Ezek rendszerint azal végződnek, hogy a két ellentétesen mozgó lemez hátán összefut két kontinens, s a további mozgást az ütközés meghiúsítja. A lemezek ütközései a Föld sebhelyei: a hegységek. Az a hegységrendszer, mely Észak-Afrikától (Atlasz-hegység) Eurázián át (Pireneusok–Alpok–Kárpátok–Balkán-hegység–Anatóliai-hegység–Kaukázusi-hegység–Pamír–Himalája) húzódik, egy óceán eltűnésének a sebhelye. Ezt ez egykori óceánt nevezzük Tethysnek.

Amikor az afrikai kontinens a róla leszakadt indiai mikrokontinenssel együtt Euráziához közeledett, a feszültség következtében elkezdődött az előbb leírt Alpok hegységrendszerének a kiemelkedése. Ez a szó szoros értelmében kiemelkedés volt (a tengervízből), mivel Európa déli és Ázsia délnyugati részét epikontinentális tenger borította, amelyet a kiemelkedő hegységrendszer elzárt a világóceán részét képező, de egyre szűkülő Tethys-óceántól. Az északon félkörívben szárazfölddel, délen hegységrendszerrel elzárt terület beltengerré vált. Időről-időre a hegységrendszerben kapuk is nyíltak, így időnként helyreállt a világóceánnal a kapcsolat, hol az éppen születő Atlanti-óceán, hol a már idősebb Indiai-óceán irányában. A beltenger, mely így leszakadt, de időnként újra kapcsolódott a világóceánnal, a Paratethys.

Az elzárt beltengerben sajátos életter, sajátos (endemikus) élővilág alakult ki. Az életfejlődés természetes kísérleti helye

ez, mely nem állt kapcsolatban az óceáni élővilág egységes fejlődéstörténetével. Igaz, az időnkénti kapcsolatok egy-egy hullámmal behozták a világóceánnal időben változó élővilág-lományát, de ki nem egyenlítették. Ezért, mivel a rétegtan első sorban az őslénytanra alapul, és a Paratethys őslényanyaga nehezen, vagy esetenként egyáltalán nem párhuzamosítható a világóceánhoz kötődő őslényanyaggal, a tudósok kénytelenek voltak helyi rétegtani beosztást bevezetni, ami csak a Paratethys-tenger térségére érvényes. Ez a beosztás felöleli az oligocén–miocén–pliocén időintervallumát, azaz a Föld történetének utolsó 25 millió évét. A Nádaskőrödi Homok Formáció a Paratethys sajátos rétegbeosztásában a második miocén időszak, az eggenburgi időszak alatt született.

A Nádaskőrödi Homok Formáció kövületei, azok, amelyek Nádaskőrödon és a Róka-dombon őrződtek meg a leggazdagabb összetételben, olyan pillanatról árulkodnak, amelyben a

Paratethys-tenger nagyon rövid ideig kapcsolatba került az Indiai-óceánnal. Ezt abból kiindulva állíthatjuk, hogy a nádaskőrödi és róka-dombi őslénytársulatokban ott vannak azok a nagyméretű fésűskagylók (a *Chlamys gigas* és *Fabellipecten solarium*), amelyek csak onnan származhattak. Ez adja a különös jelentőségét ennek a kövületlelőhelynek, amely egy egykori tengeri kapcsolat dokumentuma. Természetesen vannak itt más faunaelemek is, gyakori és könnyen felismerhetők többek közt a *Pectunculus (Glycimeris) fichteli*, szintén elég nagy, de aragonit-alapú vázai, vagy inkább lenyomatai is. (Ennek a kagylónak a neve őrzi a francia Johann Ehrenreich *Fichtel* nevét, aki a nádaskőrödi faunát 1780-ban világhírűvé tette.) Csigák is vannak szép számmal, köztük gyakori egy toronycsiga-féle, a *Turritella archimedis*. Ritkább, de található cápafog, rákpáncél-töredék stb.

A fésűskagylókról jó tudni, hogy kivételt képeznek a rokonságukon, vagyis a kagylófé-

léken belül, ugyanis, a kagylófélék legtöbbje nem, vagy alig képes helyváltoztatásra. Rendszerint az iszapba fűrődve, vagy a szilárd aljzatra rögzülve élnek. Szinte kizárólag a vizet átszűrve szerzik be táplálékukat: mindenféle élő vagy elhalt apró, lebegő élőlényt, szervesanyagot. A fésűskagylók azonban leleményes helyváltoztatók, így akár ragadozók is lehetnek. Ezt pedig úgy tesszük, hogy a két (aszimmetrikus) kagylófélt előbb szétnyitják, beáramlik a víz, majd erős összehúzó-izmaikkal gyorsan zárják, a víz pedig kiáramolva, lök egy nagyot a kagylón, mely így ugrásszerűen helyet változtat. Ami érdekes, hogy mindig hátrafelé. Legalábbis, ha az elől-hátul ellentétben azt tekintjük „előre” amerre a szem van. Ebben is rendkívüliek, hiszen rokonaiknak szemre sincs szükségük! Nekik van. Nem is egy! A hátkagyló minden bordája végén van egy szemük. (A hasi kagylófél domborúbb, ezért aszimmetrikus a kagylójuk.)

Ha kicsit körülnézünk a környéken is, megláthatjuk, hogy kirándulási célpontunk mennyire kapcsolatban van a múltkor, május 28-i kirándulás-bemutatónkkal (lásd az akkori lapszámot), melyben a Fellegvár-oldalba sétáltunk, hiszen a homokbánya lapos előtere alatti meredeken, igaz, ma bozóttal s szeméttel megspékelve, de kis ambícióval ott találjuk a Fellegvári Homokkő Formáció Corbulás rétegeit, sőt mélyebben a Danki és Mojgrádi Formációk rétegeivel is találkozhatunk. Ha pedig kikapaszkodunk a fejtő fölé, megkerülve azt az északi oldalon, a tetőn, és alatta, egy meredek feltáráspan másik formációra találunk, amit a következő alkalommal mutatunk be (a változatosság kedvéért más feltárásokon keresztül is): a Dési Tufa Formációra.

A SZERZŐ FELVÉTELE

Letisztított *Chlamys gigas* felső félkagyló a Nádaskőrödi Homok Formációból. Magassága 13 cm.

Belépett az anyaországi turistaszervezetbe a kolozsvári EKE Honismereti Akadémia zajlott Nagykőrösön

Társszervezetként csatlakozott a magyarországi Honismereti Szövetséghez az EKE kolozsvári szervezete július elején, a nagykőrösi Honismereti Akadémián, amelynek központi témája az idén a népdal, népzene és néptánc volt. A csatlakozástól a kolozsváriak az együtt munkálkodás eredményességének fokozását remélik.

KOVÁCSNÉ DIÓSZEGI ZSUZSA

Mintegy 160 részvevővel zajlott július 3–8. között a magyarországi Honismereti Szövetség XXXIX. Honismereti Akadémiája. A nyaranta sorra kerülő akadémiát – akárcsak a mi vándortáborainkat – mindig más megye szervezi, az idén Nagykőrösön került rá sor, Pest megye szervezésében. Nagykőrös a magyarországi Arany János-kultusz központja, bár csak kilenc évet töltött itt nagy költőnk. Az akadémián évről-évre egyre több határon túli magyar civilszervezet vesz részt. A tavaly az Országos EKE vette fel a kapcsolatot a Honismereti Szövetséggel, így kaptunk meghívást az akadémiára, ahol egy marosvásárhelyi EKE-taggal együtt képviseltem szervezetünket. Az idén a kolozsvári osztály társszervezetként való felvételét kérte és kapta meg a Honismereti Szövetségtől. Reméljük, hogy társszervezetként hatékonyabban tudunk majd dolgozni közös kulturális hagyományaink megőrzése, ápolása és főleg továbbadása érdekében, hisz mint az egyik előadáson elhangzott: „A tradíció nem a tűz őrzése, hanem a továbbadása.”

Az idei akadémia témája a népdal, népzene, néptánc volt, ezért a hétfői ünnepélyes megnyitó után helyi népdalkórus lépett fel, ezt követően kitüntetések és díjakat adtak át a honismereti mozgalomban kifejtett tevékenységeikért. Délután három csoportban estig tartó városnéző helyismereti sétára indultunk, amelyet a város parkjában fejeztünk be, ahol egy piramistölgyet ültettünk az idei akadémia emlékére.

A következő két napon több mint tíz előadást hallgattunk meg a magyar népdal, népzene és néptánc gyűjtéséről, feldolgozásáról, oktatásáról a kezdetektől napjainkig. Büszké lehetünk rá, hogy a világon elsőként egy magyar zenész, Vikár Béla rögzített népzénét fonográffal 1896-ban. Nagyon érdekes népi

hangszerbemutatót is láttunk, esténként pedig Liszt Ferenc műveiből összeállított zongora-, illetve orgonakoncerten vettünk részt.

Csütörtökön egész napos autóbusszos tanulmányútra indultunk Nagykőrös környékére három csoportban, három különböző útvonalon. Mi a Nagykőrös melletti természetvédelmi területre látogattunk elsőként, az alföld egyetlen természetes tölgyerdejébe, mely ma a város kirándulóerdeje, tanösvényekkel, kerékpárutakkal, az erdei iskolában táborozó gyerekekkel. Következő állomásunk Dabas volt, a kúriák városa, több mint 70 volt belőlük itt, nagy részük ma is megvan, kettőt mi is meglátogattunk, egyik múzeumként működik, a másik művelődési központként. Itt található a Kossuth-ház, amelyben a család lakott Kossuth Lajos dabasi fogsága idején, ma emlékházként működik. A 18. század végén épült református templomban őrzik azt a porcelánkoszorút, amelyet Kossuth Lajos küldött turini fogságából édesapja sírkő-avató ünnepségére. Innen Pusztavacsra mentünk, ahol az ország földrajzi középpontjában felállított emlékművet látogattuk és koszorúztuk meg, majd a helyi általános iskolában az iskolaalapítás, -bővítés történetéről szóló vetítettképes bemutatót néztük meg, itt kiderült, hogyan lett az 1945-ben egyetlen tanteremmel induló falusi iskolából

az ország egyik legmodernebb tanintézménye. Szívesen megosztják tapasztalataikat más iskolákkal is, sőt mikor megtudták, hogy erdélyi résztvevők is vannak a csoportban, elmondták, hogy szeretnének testvériskolai kapcsolatot teremteni erdélyi iskolákkal.

Dánszentmiklóson az angol stílusban épült Wekerle kastélyt látogattuk meg, amelynek örököse Németországból települt vissza nemrég visszakapott tulajdonába, amelyet alapos renoválás után szeretne a turizmus szolgálatába állítani. Kirándulásunkat Albertirsa evangélikus templomának látogatásával folytattuk, majd Ceglédbercelen a sváb tájházban fejeztük be. Nagykőrösre visszatérve írászbemutatón vettünk részt, majd közös, ünnepélyes búcsúvacsorán a Cifra csárdában.

Pénteken az akadémia munkálatainak összegezése, értékelése és zárása következett, majd bejelentették, hogy jövő nyáron Egerben találkozunk.

A SZERZŐ FELVÉTELE

Nagykőrös városi parkjában piramistölgyet ültettek az idei akadémia emlékére

Hírek

EURÓPAI EGYESÜLET ROMÁNIAI GYALOGTÚRA ÚTVONALAKRÓL

■ Két romániai útvonal-tervezetről tárgyaltak az európai gyalogtúrutak egyesületének (European Ramblers' Association – ERA) július elején a Brassó melletti Magurán tartott találkozóján, amelyen részt vett az ERA két vezető személyisége, Lis Nielson Dániából és Uros Vidovici Szerbiából. Az E3-as Szatmárnémeti kiindulóponttal végighalad az Avas-Gutin-Cibles hegytömbökön, majd a Görgényi-havasokon és a Cuskáson keresztül délen a Fogarasi-havasokon és a Retyezáton át érintve a Cserna völgyét, egészen Orsováig – amolyan Kárpát-koszorúnak kell elképzeljük –, míg az E8-as útvonal Nagyváradról, az Erdélyi-szigethegységet átszelve érne délre, a Vaskapu Nemzeti Park területére. Az útvonalakról várják az EKE véleményét is. (t. t.)

MÁTHÉ GYULA EMLÉKTÚRA

■ Július 9–10-én tartottuk a szokásos Máthé Gyula emléktúrát Jósikafalván. Meglátogattuk a nyárszói és a sárvásári református templomokat, a helyi református lelkész vezetésével. Bár egyik templom sem középkori eredetű műemlék, de nagyon szépek, híven őrzik az egykori templomokból megmaradt ereklyéket, gyönyörű varrottasokkal egészítették ki őket. Újból bebizonyosodott, hogy nemcsak a híres-neves templomokat érdemes meglátogatni, hiszen mindenhol vannak rejtőzködő értékek. Innen Jósikafalvára mentünk túrázni, áfonyát szedni. Este Ajtay Ferenc, egyesületünk tiszteletbeli tagjának előadása során, majd később a fellobbanó tábor-tűz mellett Máthé Gyulára emlékeztünk, aki a 90-es évek végén volt országos elnökünk. (k. d. zs.)

Augusztusi rendezvények

- **Július 25. (hétfő):** Bors Mihály emléktúra, az alsójárai EKE vándortábor elérhetősége gyalogosan (32 km, szintkülönbség 600 m); Kolozsvár – Árpádcsúcs – Tordaszelestye (Săliște) – Pusztaszentkirály (Crăiești) – Egrespatak (Valea Agrașului) – Alsójára útvonalon. Találkozás 8 órakor a monostori végállomáson. Túravezető: Tóthpál Tamás.
- **Július 26–31. (kedd–vasárnap):** Vándortábor Alsójáran.
- **Július 27. (szerda):** Gyalogolni jó! (12 km). Autóbusszos kirándulás Alsójárába. Találkozás 6.40 órakor a kisállomással szembeni troli megállóban. Túravezető: Székely Lavotta.
- **Augusztus 3. (szerda):** Gyalogolni jó! (12 km). Találkozás 10 órakor a monostori végállomáson. Túravezető: Székely Lavotta.
- **Augusztus 6. (szombat):** Fürdőtúra távolsági autóbusszal a patai sóstóhoz (gyalog 4 km). Találkozás 6.45 órakor a 4-es troli A. Vlaicu végállomásán. Túravezető: Szakács Éva ♦ Kós Károly teljesítménytúra előzetes: Magyarlóna–Gyalu–Kapulat–Hója gerinc (25 km). Találkozás 7.20 órakor a Magyar Színház előtt. Túravezető: Kiss János ♦ Kolping forrás (12 km). Találkozás 9 órakor a 31-es autóbusz Széchenyi téri végállomásán. Túravezető: Feischmidt János.
- **Augusztus 7. (vasárnap):** Gorbó gerinc (8 km). Találkozás 9 órakor a monostori végállomáson. Túravezető: Szatmári Béla.
- **Augusztus 10. (szerda):** Gyalogolni jó! (12 km). Találkozás 10 órakor a monostori végállomáson. Túravezető: Székely Lavotta ♦ Közgyűlés 18 órától az Apáczai-líceumban.
- **Augusztus 12–14. (péntek–vasárnap):** Autóbusszos kirándulás Hátszeg és Szászváros vidékére. Indulás 7 órakor a Széchenyi téri Flip elől. Túravezető: Szócs Miklós.
- **Augusztus 13. (szombat):** Fürdőtúra távolsági autóbusszal a patai sóstóhoz (gyalog 4 km). Találkozás 6.45 órakor a 4-es troli A. Vlaicu végállomásán. Túravezető: Szakács Éva ♦ Hideg forrás (18 km). Találkozás 9 órakor a monostori végállomáson. Túravezető: Kiss János.
- **Augusztus 14. (vasárnap):** Péter gerinc (8 km). Találkozás 9 órakor a monostori végállomáson. Túravezető: Szatmári Béla.
- **Augusztus 17. (szerda):** Gyalogolni jó! (12 km). Találkozás 10 órakor a monostori végállomáson. Túravezető: Székely Lavotta ♦ Túravezetők tanácskozása 17 órától a székházban.
- **Augusztus 18. (csütörtök):** Vonatos fürdőtúra Désaknára. Találkozás 7 órakor a nagyállomás előtt. Túravezető: Szócs Miklós.
- **Augusztus 20. (szombat):** Kós Károly emlék- és teljesítménytúrák. 50 km-es táv: Kolozsvár–Bátory hegy–Riszeg tető–Sztána útvonalon. Indulás a Kakasos templomtól 7–7.30 óra között. 25 km-es táv: Sztána–Almási vár–Riszeg tető–Sztána útvonalon. Indulás Sztánáról (Szentimrei villa, vagy Református parókia) 9-10 óra között. 10 km-es táv: Sztána (Szentimrei villa)–Csigadomb–Riszeg tető–Sztána (Szentimrei villa) útvonalon. Indulás Sztánáról (Szentimrei villa, vagy Református parókia) 9–11 óra között. Egyéb információk a rendezőknél: Ferenczi Júlia és Szabó Zsolt ♦ Magyar Szolidaritás Táborúze a Bácsi torokban. Találkozás 18 órakor a 31-es autóbusz bácsi végállomásán. Túravezető: Bagaméri Tibor.
- **Augusztus 22–28. (hétfő–vasárnap):** Autóbusszos kirándulás a Vajdaságba. Indulás 6 órakor a Széchenyi téri Flip elől. Túravezető: Kovácsné Diószegi Zsuzsa.
- **Augusztus 24. (szerda):** Gyalogolni jó! (12 km). Találkozás 10 órakor a monostori végállomáson. Túravezető: Székely Lavotta.
- **Augusztus 26–28. (péntek–vasárnap):** Autóbusszos kirándulás: Iza völgye, Szaplonca, Vaser völgye (kisvasúttal), Borsa, Vatra-Dornei. Indulás 6 órakor a Széchenyi téri Flip elől. Túravezető: Szabó István.
- **Augusztus 27. (szombat):** Fürdőtúra távolsági autóbusszal a patai sóstóhoz (gyalog 4 km). Találkozás 6.45 órakor a 4-es troli A. Vlaicu végállomásán. Túravezető: Szakács Éva ♦ István forrás (14 km). Találkozás 9 órakor a monostori végállomáson. Túravezető: Szócs Miklós.
- **Augusztus 28. (vasárnap):** Mikrobuszos ifjúsági túra a Vidalykőre (gyalog 16 km/ 800 m). Indulás 7 órakor a Széchenyi téri Flip elől. Túravezető: László Györgyi, tel.: 0727-192841.
- **Augusztus 31. (szerda):** Gyalogolni jó! (12 km). Találkozás 10 órakor a monostori végállomáson. Túravezető: Székely Lavotta.
- **Szeptember 7. (szerda):** Gyalogolni jó! (12 km). Találkozás 10 órakor a monostori végállomáson. Túravezető: Székely Lavotta ♦ Közgyűlés 18 órától az Apáczai-líceumban.

Infó

- **Szolgáltatás napok a székházban:** hétfőn és szerdán 17–18 óra, kedden 11–13 óra között.
- **EKE fotóklub:** minden kedden 17 órától a székházban.
- **Könyvtár:** minden csütörtökön 17–18 óra között a székházban.
- Rendezvényeinkre minden érdeklődőt szeretettel várunk.

Előzetes

- **Szeptember 16–18. (péntek–vasárnap):** Autóbusszos kirándulás: Bukovinai kolostorok. Túravezető: Szabó István.

Túravezetők, szervezők elérhetőségei:

Bagaméri Tibor 0742-776930
Feischmidt János 0722-542360
Ferenczi Júlia 0744-601587
Kiss János 0364-807639, kjani51@gmail.com
Kovácsné Diószegi Zsuzsa 0364-733867, 0740-067977
László Györgyi 0727-192841
Szabó István 0748-140551.
Szabó Zsolt 0788-748730
Szakács Éva 0264-550442, 0743-670685.
Székely Lavotta 0748-036290
Szócs Miklós 0264-550310, 0740-061741
Tóthpál Tamás 0748-664821